

Cena 20 lir

DRUŠTVO „PRAVNIK“ NA OBISKU V LJUBLJANI

Leta 1951 je bilo precejšnje število slušateljev ljubljanske pravne fakultete skupno s profesorjskim zborom na obisku v Trstu, da si ogledajo vselej v drugi in tretji točki Društva „Pravnik“ in ob slovesu povabijo tržaške pravnike v Ljubljano na povračilen nobisk.

Razne zapreke, v prvi vrsti bolezni in nato smrt našega predsednika dr. Abrahama ter njegovega naslednika dr. Vesela so nas zadležile, tako da smo šele sedaj lahko mislili na to svojo dolžnost in obenem željo, da se namreč odzovemo prijaznemu vabilu ljubljanskih pravnikov.

Dospeli smo v Ljubljano dne 17. junija v popoldanskih urah ter se zvečer sestali z ljubljanskimi tovariši na prijateljski pomenek o sporedu našega bivanja v Ljubljani. Ze tu so nas pozdravili sekretar za pravosodje pri slovenski vladi ter obenem predsednik Društva „Pravnik“ LR Slovenije dr. Teodor Tominec, dekan pravne fakultete dr. Alojz Finžgar, predsednik odvetovalne zbornice dr. Grossman. Ker sta imela vse naš obiskovalni vesele bivanje v Ljubljani v prvi vrsti prijateljski in pravno-tovariški značaj, bi v mojem poročilu beseda, ki padla tudi kaka beseda, ki ne spada v suha poročila kronista. Tako naj povem, da je takoj prvi večer pozdravili vsi ljubljanski pravni odv. dr. Ljuba Prenerjeva, ki nam je prav močito izrekla dobrodošlico, kakor ona pa zna.

Ze ob 8. uri naslednji dan smo se vkrcali v Putnikovo pulman in nekaj osebnih avtomobilov ter jo veselo uresili proti Gorenjski. Omenjam takoj, da so se vsaj za časa našega bivanja, po kašernem receptu vremenam Kranjem zjasnili. Ves čas smo imeli lepo vreme in ko nam je bil dež dobrodošel, da nam je dal izgovor za daljše skupno bivanje, se je tudi pri tem obisku dobro funkcioniralo in se ujemalo, tudi vreme.

Ustavili smo se v Kranju, da si ogledamo tovarno za elektrifikacijo in fino mehaniko „ISKRA“. Za ogled je bilo določeno 45 minut, a pomudili smo se dve uri in pol in se nam ni bilo dovolj. Ta tovarna je bila za nas pravo razodetje. Zaposlitev trenutno 2.300 delavcev in vidimo, da so v teku nove gradnje, ker ogromna proizvodnja ne zadostuje domačim potrebam in se manj porablja iz inozemstva.

Razdeljeni smo bili na dve skupini. Moja skupina je vodil Alojz Jakič, predsednik ljubljanskega sveta, drugo skupino pa planer France Božič. Alojza Rajčarja moram z nekaj besedami opisati, da mu se zahvalim za simpatično, vodstvo in tehno razlaganje. Je to v njegovih očeh tipičen Slovenec vseh obsevan, skromen, absolutno doma v svoji stroki. Po načinu, kako nam je vsako stvar razlagal v lepi brezbrižni slovenski, polni novih, meni neznanih strokovnih izrazov brez vsake tujke, sem sklepal, da je inženir ter ga tudi tako nazival. Mirno me je popravil, da ima samo nižjo obrtno šolo. Hvala mu na tem mestu ne samo za njegovo razlaganje, ampak tudi za simpatični vtis, ki ga je na nas vse napravil.

Tovarna „ISKRA“ ima nebroj raznih strojev, ki izdelujejo takorekno vse; od najvrednejega vijaka do vseh potrebnih za telefon in telegraf, do najmodernejših aparatov za kinematografiko, tudi tridimenzionalno predvajanje ter do najrazličnejših finih elektromehaničnih instrumentov. Tehnika ni moja stroka in se ne smem spu-

Na sliki vodimo Mc Farlanea superintendenta novozelandske ekspedicije na Himalajo pod vodstvom Edmunda Hillaryja. Ki se je ponesrečil, padel v 20 metrov globok prepad in tam ostal čez noč. Hillary (najvišji v drugi vrsti) ga je spremljal od Kalkute, od koder bo Mc Farlane nadaljeval pot z letalom v Novo Zelandijo, kjer mu bodo zdravili zmružene ude

OB STOLETNICI SVETOIVANSKE ŠOLE SV. IVAN - žarišče prosvetnega dela

Stoletno dobo ima torej za seboj slovenska svetoivanska šola. Kako je potekalo njeno življenje v prvi polovici njegovega stoletja, bo verjetno opisalo drugo pero. O drugi polovici stoletja to je nekako od leta 1904 je štela šola že 10 slovenskih razredov in to 5 deklet in dekletih, a upraviteljstvo šole je vodil šolski voditelj Pelicon. Leta 1906 ga je nasledil šolski voditelj Dan Ivan, ki je vodil šolo do njene ukinitev. Bil je marljiv skrbnik in natančen šolnik. Pod njegovim večjim vodstvom je šola vidno napredovala in uživala vsestranski ugled. Šola je dal opremiti z modernim notranjo opremo in je oskrbel s številnimi učnimi pripomočki, ki so pomagali dvigati kvaliteto pouka. Tudi za zunanje in notranje lice šolskega posloja je skrbel. Ob strani mu je stal učiteljski zbor, ki je vestno izpolnjeval svoje poklicne naloge in dolžnosti ter si prizadeval, da bi vzgojil svetoivansko mladino s solidnim znanjem in narodno zavestjo.

Za časa njegovega vodstva je službovala na šoli dolga vrsta učiteljev in učiteljic med njimi mnogi z odličnimi učnimi sposobnostmi in z dolgoletnim službovanjem na sv. ivanski šoli. Njih imena so gotovo ostala v dobrem spominu mnogim Svetoivancem, in to: Grmek Anton, Požar Anton, Trobec Vinko, Petercel Emilija, Sabadin Ivana, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Košir Valerija, Gerold Kristina, Vatrovec Josipina, Roda Silvo, Požar Ljudmila, Grobning Adolf, Požar Ladi, Bira Jožef, Brana Ljilka, Coter, in še nekateri mlajši, katerih imena ni niso ostala v spominu. Učiteljski zbor si je pridobil ljubezen šolskih otrok in naklonjenost njih staršev. Med šolo in domom je vladala lepa harmonija. Zlasti je cenilo ljudstvo one učitelje, ki so se udeleževali tudi izven šole na kulturno-prosvetnem področju.

Dobro, ki sem jo preživel pri Sv. Ivanu v letih od 1.1910 dalje do 1.1924. bi s prosvetnega vidika imenovali Grobningovo dobo, saj je bilo kulturno-prosvetno delo v tej dobi skoraj docela po Geroldovi zaslugi tako močno razgibano, da menda ni bilo v tržaški okolici kraja, ki bi mogel tekmovali s Sv. Ivanom v prosvetnem delu.

Visoko se je dvigala sredi tega živahnega prosvetnega dela orjaška postava učitelja Grobnika Antona, ki je kakor prosvetni svetnik obseval vse obirno svetoivansko področje. Njegova impozantna in markantna zunanost, njegova bistroumnost in odločnost, njegova vrhunska kultura in vedrina duha so bile odlike njegove osebnosti, okoli katere so se zbirali prosvetnega dela željni prosvetni delavci, bilo to njegovi poklicni tovariši, bilo drugi, kakor tudi svetoivanska mladina. Vsakemu Svetoivancu more biti znano, da je bilo v Geroldovi družini zbirališče mladine, ki se tam ustvarjajo mnogi načrti za prosvetno delo. Geroldova žena Antonija, upravitelja svetoivanskega otroškega vrta je bila vedno na partnerica svojemu možu, saj je tudi ona nosila velike deleže v vodstvu prosvetnega dela.

Tedajni učitelji svetoivanske šole: Trobec Vinko, Grobning Adolf, Roda Silvo, Požar Ladi, Bira Josip in drugi so vneto sledili svojemu prosvetnemu proku Geroldu Antonu. Sodelovali so predsemdo v dramski skupini in salonskem orkestru svetoivanskega šola. Poleg njih so se odlikovali tudi drugi svetoivanski prosvetni delavci, kakor Milutin Negode.

Silvij Roda

PRED GOSTOVANJEM LJUBLJANSKE OPERE Z BALETOM V TRSTU

Slovenske glasbene uprizoritve v Trstu

Milansko podjetje, lastnik Oper, je leta 1913 Dramatičnemu društvu prepovedalo uprizoritev Puccinijeve opere »Madame Butterfly« v slovenščini - Konec glasbene dejavnosti gledališča

5. Ta hvalvredna vnaema je v sezoni 1912-13 rodila nov uspeh, ki je v zgodovini Slovenskega gledališča v Trstu pomenil višek glasbenih uprizoritev. V tej sezoni je Polič v Dragutinovičevi režiji z izpopolnjenim ansamblom postavil na odru dve operi: Zajčev »Milanka Subić Zrinjski« in Smetanova »Prodana Nevesta«.

V času, ko je v gledališču Verdi gostoval ljubljanska opera z uprizoritvami Wagnerjeve »Walkure«, Mascagnijeve opere »Isabeau«, Verdijeve »Rigoletto«, za Trst prve uprizoritve Charpentierove »Laila« itd., se je mlado slovensko gledališče svoje živo zanimanje za razvoj slovenskega gledališča, to pot v Trstu. Premieri kakor tudi repriji so prisotvovali mnogi Italijani, dokaz, da je vzbudila slovenska uprizoritev znamenite češke opere tudi pri njih pozornost kulturnega dogodka.

O uprizoritvi je pisal tudi italijanski tisk: »Osservatore Triestino«, »Corriere Adriatico« in revija za gledališko umetnost in literaturo »L'Arte«. Ta revija je priobčila naslednje poročilo o predstavi, ki ga zaradi zanimivosti priobčujemo: »Vidljno povabljeni smo prisostvovali v slovenski gledališki dvorani jako dobri uprizoritvi komične opere »Prodane neveste«, delo slovitega češkega skladatelja Friderika Smetane, in moremo z zadovoljstvom ugotoviti, da se je delo genialnega glasbenika s svojo bogato melodično žilo in najsajšo domotožno lepoto izvajalo dostojno ob napeti pažljivosti in občudovanju poslušalstva. Na majhnem odru se je izkazala priprava in učinek raznih podob v gibih osebja in v razporeditvi skupin, zlasti v nastopu komediantov, kot na vseh njih s čistim in globokim umetniškim čutom in okusno urejena. Vsem se je končno kazala srečna roka izvestnega in resničnega glasbenika.«

Kar smo že omenili, je opera salivnega čistega glasbo, moderno v zamisli, a ne preobremenjena z akustično gor-nostopjo, oživljena v bleščavi vrsti melodijah, bisserov, ugajala kar najbolje. Dovoljena izvedba je prispela svoje k silajnemu uspehu. Vrh in disciplinirani orkester je pod sigurno taktirko dirigenta Mirka Poliča podal najboljši muzikalni komentar.

Nedvomno je bil uspeh mladega slovenskega gledališča v Trstu ob tej operi kot visku let dela Dramatičnega društva od ustanovitve leta 1902. Poličeva v predstavi, mu je tržaška javnost to zaslugu tudi brez pridržka priznala. »Ta mlad, energični, poštenovalni in inteligentni delavec na narodnem kulturnem polju, ki ima največje zasluge za muzikalno umetniški razvoj našega gledališča zasluži največje priznanje od vseh

Janko Traven

Šte povzpelo do prvih dveh oper. Adamč je sodeloval »Zrinjskem«, da je bila predstava »navzlic temu, da sodelujejo v operi po pretežni večini neizsolane moči, čedno zakrožena in za naše razmere vse pohvalne vredne.« Uprizoritev »Prodane neveste«, katere tržaška slovenska krstina predstava je bila 13. aprila 1913, pa je pomenila še vse več. Adamč je bil »velik dogodek za nas«. Prodana nevesta sicer v miniaturi, a vendar. Glavne vloge, torej najtežji del, so bile v rokah Richterjeve (Marinka), Kržaj (Kecala), Vsi troje so bili do sedaj na ljubljanskem gledališču. Ostale vloge so manjšega pomena, a so bile rešene dobiro. Zbor se malo maje, a je previden, in razje zamolči, kar ne zna dobro povedati. Saj pa tudi ni zameriti. Režija je dobra, oprema za naše razmere ugodna, orkester (vojaski) bi bil lahko boljši. Za vse skupaj pa smo lahko našli intendanci prav hvalenico.

Dasi so pelli glavne vloge gosti, je pomenila uprizoritev »Prodane neveste« majni kamen v razvoju našega tržaškega gledališča, ne samo preizkušnjo mladim močim, ki jih je glasbeno brusil dirigent Polič. Predstava sta poslušala tudi koncertni vodja ljubljanskega orkestra »Glasbene Matic« Matje Hubad in bivši ravnatelj Narodnega divida v Pragi Šubert, ki je zamudil priložnost, da se zadnjič po-

Prireditve in razstave na naših šolah

Sv. Barbara

Miljski hribi so nam vsem nekoliko odmaknjeni. Zdi se, kot da ne bi tvorili sestave celote z ostalo tržaško okolico. Zakaj je tako, je težko reči, toda niti bližnji niti v daljni preteklosti ni bilo veliko drugače. Našega človeka je že od nekdaj vse bolj mikal Kras s svojimi gmajnami in bori ter tihimi vasicami, Miljska pokrajina sicer nimajo za nas tolikšne privlačnosti, njene slovenske vase so sicer bolj dovoznice za tuje vplive, bender nam tudi tu raste nov zaveden rod.

Preteklo nedeljo sem obiskala osnovno šolo pri Sv. Barbari in prisostvovala prireditvi. Skromna učilnica je zadobila slavnostno lice. Krasi so jo prti, priči, predpanski in izbrani narodnih vezinjah. Prihajajo so matere z začudenjem v oči, same sebi niso mogle verjeti, da so vse te lepe stvari, med katerimi so bile tudi take, ki bi bile v okras vsaki mestni izlozbi, res izvele njihove punčice. Druga za drugo so ponavljale: »Ne, takega v naših hribih še nismo imeli. Pač lepa, najlepša ocena krajevnemu učitelstvu, njegovemu delu in prizadevanju. Ze zaradi te same ljudske aene, saj bi bilo učitelstvu, ki se v nekem kraju tako uveljavi, tudi dano, da v istem kraju se naprej razvija svojo dejavnost. Le tako nastaja podlaga za resno tvorno delo, ki naj sčasoma tudi obredi trajne sadove. Ta misel se mi je vsiljevala tako na razstavi, kot ob pogledu na vzrastočene obraze, ki so spremljali mlade igralce, pevce in recitatorje. »Tudi take igre se nismo imeli, mi je rekla žena, ki je sedela poleg mene. Igrali so Rdečo kapico v neki novi, malo znani prireditvi, po kateri so v igro vključili tudi otroke, ki so sicer med gledalci. Ta svojstvena neposrednost je posebno učinkovita, ker priteguje v igralški krog vse učence in več ča napotje igre, pozornost in zanimanje. Bolj kot igra sama pa je vsaj mene prevzele izgovarjajva, ki je bila gladka, tekoča in zvočna. Iz vsake besede je zvevala melodiozna ubranost našega jezika. To pa je vse, kar lep in pomemben uspeh.

Igrici je bil dodan prizorček Zamorci, nekaj ljubko zapetih pesmi in številne recitacije. Le-te pa so bile zaradi prehitavanja in nervoznosti, ki se ob takih prilikah le prerade poloti otrok, nekoliko manj posredne; toda kljub naglici recitatorjev je bil celoten vtis enovit in močan. Vračala se zavezala s teboj in se mučila ter umirala od lakote vse življenje!

Kristjan: Po tvojem nimajo reveži pravice se imeti radi. Skoroj da imaš prav!

Marko: Vidiš, da si pameten, če hočeš!

Kristjan: Pogledaj Marko! Če poroče Anica, da hoče tebe in ne mene, potem vama, kakor jo imam rad, ne pridem nikoli pred oči. Če pa poroče, da hoče mene in ne tebe, potem pa je ne izpustim, četudi bi me držala vsa tvoja vesla pod vodo in še tvoja barka povrh.

Marko: In če jo hočejo njeni starši dati meni?

Kristjan: Anica je zadostila velika in ima svojo pamet. Zato nimajo starši pravice prodajati jo. Ne rečem, da ji bo pri meni postojano s cveticami. Toda lačna, kakor praviš ti, pa prav gotovo ne bo!

Marko: Tisto pa je res, ker jo boš nahranil s coprnijo. Toda verjemi mi, če mi prides v napoto, ti vse tvoje coprnije ne bodo pomagale.

Nabrežina

Za zaključno šolsko prireditev je naša osnovna šola pripravila in uprizorila letos premiero Skalarjeve pravljice igre Kralj Matjaž.

Snov jedra igre je sicer bolj primerna za odraslo mladino, kot pa za osnovnošolsko, zato smo opazili, da je učitelstvo poverilo nekaj glavnih vlog dijakom, medtem ko je glavno mesto igralcev dala osnovna šola sama. Priznati moramo, da je celotna igra sijajno uspela, kar najboljši dokazuje dolgotrajno ploskanje gledalcev, ki se je stopnjevalo od dejanja do dejanja in pa neverjetna tišina, ki je vladala v dvorani in ki je Nabrežnici skoraj nismo navajeni. Hvalenici smo našemu učitelstvu za užitek, ki nam ga je pripravilo in posebno priznanje naši znani šolski režiserki g. Slavici.

MARA SAMS

sem se z zavestjo, da nam tudi v Miljskih hribih raste nov rod in da tudi od tam odhajajo otroci na gimnazij. In ko doraste ta mladina bo svojim domačim vsem nedvomno dala v polni meri vse to, česar ji doslej nismo dali. Potrebno je le, da ima že v osnovni šoli to mladino v rokah res dobro in pošteno učitelstvo.

ci, ki je vstavila v igro in v ylla v duše malih igralcev

vse svoje odrsko umetnost. Pohvaliti posamezne igralce je zelo težko, ker vsi so tekmovali kdo bo boljši in to od kralja Matjaža in A lenke do kraljice vil, do vitezov Pravice in Resnice. Vsele in tragične trenutke pa je krasno povezoval in prikazoval življenje palčkov z izbornim vodjem palčkov na čelu in z nepozabnim prvim palčkom požeruhom, lenuhom in punčicami; pa tudi ostali palčki niso, zaostajali. Ni pretirano, trditi, da je celotna igra potekala res kot v pravljici. Igra se začne in konča s petjem, saj je nad polovico dejanja podana v petju, glavna snov pa v vezani besedi.

Pred zadnjim dejanjem so igralci poklonili navzočemu skladatelju pevskih tok, g. prof. M. Fileju in šolskemu ravnatelju g. Ščuki in zahvalili in priznaje vsakemu krasen šopek rdečih nageljnov, kar so gledalci navdušeno pozdravili.

Ob sklepu ne moremo misliti, da ne bi izrekli še posebnega priznanja kraljici vil in viliam za prekrasno balet.

Učitelstvu naše osnovne šole in vsem igralcem brez izjeme - čestitamo na uspehu! Splošna želja pa je, da bi igro ponovili.

Velik delež prosvetnega dela

Sv. Ivanu je pripadalo tudi številno močnemu, kompletnemu in dobro izrečnemu svetoivanskemu pevskemu zboru, ki ga je vodil znani in neumorni pevovodja »Baretto Maks«.

(Nadaljevanje sledi)

SPISAL LOJZE CJAK

11. prizor.

Marko (od leve, jezen obstane, od daleč): Križe, pridi sem! Kristjan: Kaj hočeš, Marko?

Marko: Pridi sem, pravim!

Kristjan: Zakaj pa ti ne prides sem? Ali sem jaz, ki kaj hočem od tebe?

Marko: Ti pravim, Križe, nikar mi ne hodi v napoto! (Se približa.)

Kristjan: Ko bi imel tako barko, kot ti, bi bil srečen, če bi ti prišel kdaj v napoto. Toda s tistim svojim čevljem si ne upam veslati niti sto sežnjev od brega. Ti svobodno križariš vse morje le tvoje.

Marko: Ne delaj se neumnega! Ze poprej se mi je nekaj zdelo, sedaj pa so mi vse povedali.

Kristjan: Veruj Marko, žal mi je, da misliš kaj slabega o meni! Pa se lahko prepričaš, prav nedolžne reči sva se menila. Objubila mi je, da mi bo prinesla kosilo, ker je moja mati bolna. Pa saj vem, kako je med vama in prav je tako.

Marko: Koga misliš pravzaprav?

Kristjan: Tistega kot ti, Marko.

Marko: Moram začeti od začetka!

Kristjan: Tako je, od začetka, Marko!

Marko: Govoril sem z očetom Jakobom. Namenil sem se sicer že poprej vprašati ga, pa je ravno tako naneslo, da sem ga vprašal šele sedaj, če smem hoditi k njemu. Dal mi je roko in rekel, da mu je to všeč in tudi materji Urši, da bo. Enkrat za vselej ti povem, da mi ne laži za Anico, ker ni zate!

Kristjan: Ali pa si gotov, da zate je, Marko?

Marko: Jaz govorim moško najprej s starši in se ne plazim po kache za deklet, kakor ti.

Kristjan: In z očetom Martinom si zaradi Ivane tudi govoril tako po moško?

Marko: To pa je druga stvar, ki ti ni nič mar!

Kristjan: In z Anico si govoril? Kaj pravi ona?

Marko: Ona bo rekla tisto, kar bosta ukazala oče Jakob in mati Urša, in bo šla kamor jo bodo dali. Ki tebi pa čisto gotovo ne bo šla umirat od lakote.

Kristjan: Prodajati dekleta kakor blago, je postava onih zgoraj!

Marko: Se enkrat ti pravim, pusti jo pri miru! Ne laži za njo, če ne, te bom nekega dne tam zunaj z velikim veslom tako dolgo držal pod vodo, da ti bo zmanjkalo sape za vedno.

Kristjan: In to, praviš, da bi bilo pošteno in pobožno delo, vas bogatih?

Marko: In tvoje je pošteno, zapeljevat dekleta, da bi

14. prizor.

Od leve pridejo Blaž, Jernej, Jakob.

Jernej in Blaž pričeta naglati mrežo na nosilnico. Jakob pomaga.

Jakob (Marku): Gresta na sardele nočjo, Marko?

Marko: Ne moremo, oče, ker imamo našo malajdo v barvi.

Lipe: Gospodar, nočjo bi lahko vlekli malo tartano, če bo kaj močno pihal hrvatin.

Jernej: Tartana je trd kruhek, a sigurnen kruhek, pravi oči iz Kopra.

Marko: Veter hrvatin je le redkokdaj dovolj močan ponoči.

Jakob: Če hočeš, Marko, ti lahko posodim našo malajdo. Je cela, naš možje tu so jo vso pošli. Mi je tako ne potrebujemo, ker bomo danes izveklili našo barko.

Marko: Ravno prav oče, jaz pa vam bom posodil svoje nove skrombre, ki jih še nimate.

Jakob: Tako fantje, boste lepo spravili to malajdo v Markovo barko!

15. prizor.

Mate pride od desne, pozdravi kakor mutci. V mrežici ima nekaj rib, pod pazduho gosli.

Jakob: Dober dan, Mate, nekam kasen si! Jernej, daj mu nekaj rib za dobro srečo!

Marko: Kako lepe ribe? Kdo ti jih je dal?

Jernej: Križe, eh, vedno, vedno prvi, kdo pa! (Mu da nekaj rib v mrežico). Na, vse to nam je pustil delfin!

Marko: Lipa, tisti dve šoji mu prinesli!

(Nadaljevanje sledi)

12. prizor.

Južtek (od desne Križetu): Oče te kliče, Križe!

Križe (odhajaje na desno z Južtkom): Ne bojim se te in tudi coprnije ne potrebujem!

13. prizor.

Lipe in Frane od desne.

Lipe: Marko, ali odrinemo kmalu?

Frane: Jaz pravim, da sedaj lahko odvijemo še zadnjo roko, ker je dalo dol.

Marko: Bomo odšli, kmalu odrinemo, počakajta!

